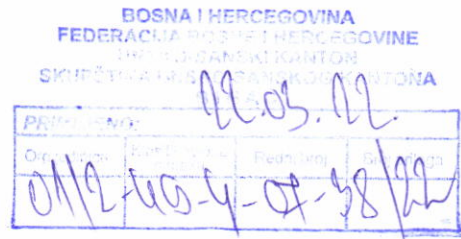

Broj: 03-017-4177/2022
Dana; 22.03.2022. godine

SKUPŠTINA UNSKO-SANSKOG KANTONA

PREDMET: Nacrt Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju, dostavlja se

Na osnovu člana 109. i 111. Poslovnika Skupštine Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 9/17 i 11/21), u prilogu akta dostavljamo vam Nacrt Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju, uz sljedeće:

O b r a z l o ž e n j e

Vlada Unsko-sanskog kantona je na svojoj 317. sjednici održanoj dana 22.03.2022. godine razmatrala i Zaključkom broj: 03-017-4177/2022, utvrdila Nacrt Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju, predlagača Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta koji vam se dostavlja u dalju proceduru shodno odredbama Poslovnika Skupštine Unsko-sanskog kantona.

S poštovanjem,

Prilog: Nacrt Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju (6x)

Dostavljeno:
1. Naslovu
2. a/a

Na osnovu člana 16. Zakona o Vladi Unsko-sanskog kantona („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 5/08), na prijedlog Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta, Vlada Unsko-sanskog kantona na sjednici održanoj dana 22.03.2022. godine, donosi :

ZAKLJUČAK

I

Utvrđuje se Nacrt Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju obrađivača Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta i upućuje se Skupštini Unsko-sanskog kantona u dalju proceduru.

II

Ovaj Zaključak stupa na snagu danom donošenja.

Broj: 03-017-4177/2022
Bihać, 22.03.2022. godine

PREMIJER KANTONA
mr. sci. Mustafa Ružnić

NACRT ZAKONA O OSNOVNOM ODGOJU I OBRAZOVANJU

OBRAZLOŽENJE

I USTAVNOPRAVNA I ZAKONSKA OSNOVA ZA DONOŠENJE

Ustavnopravna i zakonska osnova za donošenje Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju sadržana je u članu 2. b) Poglavlja IV. i člana 11. b) Odjeljka A. Poglavlja V. Ustava Unsko-sanskog kantona – Prečišćeni tekst („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj: 1/04 i 11/04) i člana 59. stav (3) Okvirnog zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj: 18/03) kojim je propisano da svi zakoni u entitetima, kantonima i Brčko distriktu BiH, kao i drugi odgovarajući propisi iz oblasti obrazovanja treba da budu usklađeni sa odredbama ovog Zakona.

II RAZLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakon o osnovnom i općem srednjem odgoju i obrazovanju usvojen je na vanrednoj sjednici Skupštine Unsko-sanskog kantona 23. 4. 2004. godine, a objavljen je u „Službenom glasniku Unsko-sanskog kantona“, broj: 5/04., Zakon je imao četiri izmjene koje su usvojene i objavljene u Službenom glasniku Unsko-sanskog kantona broj: 7/10, 11/15, 12/19 i 15/20 Zakon je usklađen s Okvirnim zakonom o osnovnom i srednjem obrazovanju u Bosni i Hercegovini koji je objavljen u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine“, broj: 18/03 i 88/07). Usvajanjem ovog Zakona ostvarene su zakonske mogućnosti za provođenje reforme osnovnog obrazovanja na području Kantona, čiji je osnovni cilj unapređenje i poboljšanje kvaliteta u ovoj oblasti. Tokom primjene Zakona pokazali su se određeni nedostaci, a posebno neefikasnost pojedinih zakonskih rješenja. Teškoću u primjeni Zakona predstavljala je i činjenica da se odnosio samo na jedan dio srednjeg obrazovanja, pošto je područje srednjeg stručnog obrazovanja bilo regulirano Zakonom o srednjoj školi („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“, broj 3/97). Donošenjem Okvirnog zakona o srednjem stručnom obrazovanju u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj 63/08) stvorene su pretpostavke za donošenje jedinstvenog zakona o srednjem obrazovanju, čime se javila potreba za izdvajanje odredbi koje se odnose na opće srednje obrazovanje iz postojećeg zakona. Tako da je 2012. godine donesen Zakon o srednjem obrazovanju („Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona“ broj: 17/12) kojim je regulirano i opće srednje obrazovanje.

Nova zakonska rješenja Nacrta Zakona se odnose na članove zakona koji reguliraju pitanja uspostave i provođenja standarda u osnovnom obrazovanju, za koje je nadležna Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje. Došlo je do izmjena zakonskih

rješenja koji reguliraju stručnu spremu nastavnika i saradnika u nastavi (usklađivanje s odredbama Zakona o visokom obrazovanju). Dio izmjena odnosi se na reguliranje procedura izbora i razrješenja školskih odbora i direktora (ograničenje trajanja mandata), kao i na rješavanje pitanja preuzimanja zaposlenika iz jedne škole u drugu na osnovu programa zbrinjavanja viška zaposlenika. Također izmjene se odnose i na Nastavne planove i programe odnosno kurikulum, a na istom polju je već započeta reforma. Nadalje, uvodi se digitalizacija u osnovne škole a što će uveliko unaprijediti cjelokupni sistem obrazovanja. Također, Nacrtom Zakona je predviđen besplatan prijevoz za sve učenike osnovnih škola.

III USKLAĐENOST PROPISA S EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Bosna i Hercegovina je potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane, („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori”, br. 10/08, 1/17 i 8/17) preuzela obavezu postepenog usklađivanja svog postojećeg i budućeg zakonodavstva s pravnom tečevinom Evropske unije obuhvaćenom Sporazumom i propisnu primjenu i provođenje usklađenog zakonodavstva do kraja prelaznog perioda od šest godina od dana stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP).

Nacrt Zakona usklađen je sa Konvencijom o pravima djeteta i članom 13.2. Međunarodnog pakta o ekonomskim i socijalnim pravima. Nadalje, u poglavlju 26. koji se odnosi preporuke Direkcije za Evropske integracije u dijelu koji se tiče obrazovanja i kulture predviđene preporuke obuhvataju oblast srednjeg obrazovanja (strukovnog) te oblast visokog obrazovanja. S tim u vezi pomenute preporuke ne sadrže preporuke koje bi bilo potrebno usaglašavati u oblasti osnovnog odgoja i obrazovanja.

IV PROVEDBENI MEHANIZMI I NAČIN OSIGURANJA POŠTIVANJA PROPISA

Provedba ovog zakona osigurana je kroz prekršajne odredbe u ovom Zakonu.

V OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH PRAVNIH RJEŠENJA

POGLAVLJE I. Osnovne odredbe (član 1. – 2.)

Općim odredbama regulira se predmet Zakona, tj, nabrojana su poglavlja koja Zakon sadrži.

POGLAVLJE II. Vrste osnovnih škola, svrha i ciljevi osnovnog odgoja i obrazovanja (Član 3. -5.)

Ovim odredbama regulirane su vrste osnovnih škola, svrha osnovnog odgoja i obrazovanja, ciljevi osnovnog odgoja i obrazovanja.

POGLAVLJE III. Osnovna načela u obrazovanju i njihovo značenje (član 6. – 20.)

Ovim odredbama regulirana je obaveza obrazovnih vlasti da se svakom djetetu osigura jednakopravan siguran i slobodan pristup i učešće u odgovarajućem obrazovanju u skladu sa članom 28. Konvencije o pravima djeteta i članom 13.2. Međunarodnog pakta o ekonomskim i socijalnim pravima. Naglašeno je da prava djeteta koja se odnose na odgoj i obrazovanje imaju prednost nad svim drugim pravima, a u slučaju sukoba prava prednost se mora dati pravu, tumačenju i djelovanju koje će najviše koristiti interesu djeteta. Naglašena je obaveza unapređenja poštivanja prava djeteta, upotreba jezika i pisma, zabrana vršenja diskriminacije, zaštita pripadnika/pripadnica nacionalnih manjina, zaštita vjerskih sloboda, tolerancije i kulture dijaloga, sloboda kretanja, pravo na nastavak obrazovanja, upisno područje, važenje obrazovnih i javnih isprava o kvalifikacijama nastavnika/nastavnica.

POGLAVLJE IV. Trajanje osnovnog obrazovanja (član 21. – 33.)

Ovim odredbama regulirano je da je osnovno obrazovanje u devetogodišnjem trajanju obavezno za svu djecu uzrasta 6 – 15 godina, te da je obrazovanje u javnim osnovnim školama besplatno. Posebno je regulirano pravo djece s teškoćama u razvoju na obrazovanje u redovnim osnovnim školama i obaveza osnivača da im osigura inkluzivno obrazovanje. Novinu u Zakonu predstavlja odredba da će se djetetu koje za svojom generacijom zaostaje više od tri razreda omogućiti da, uz obavezno pohađanje instruktivne nastave, besplatnim vanrednim obrazovanjem završi odgovarajuće razrede. U ovom poglavlju regulirano je trajanje školske godine, organizacija nastave po polugodištima, nastava i odmori, obaveza realizacije nastavnog plana i programa, odnosno planiranog godišnjeg fonda nastavnih sati, dnevni raspored školskog rada i trajanje školskog sata.

POGLAVLJE V. Osnivanje i rad osnovnih škola (član 34. – 49.)

Ovim poglavljem definirana je djelatnost osnovnih škola, osnivanje javnih i prihvatnih škola, javne škole osniva Skupština Unsko-sanskog kantona dok privatnu škole može osnovati domaće i strane fizičke i pravne osobe u skladu sa Zakonom o ustanovama. Istovremeno, omogućeno je domaćim i stranim fizičkim i pravnim osobama da osnivaju osnovne škole u skladu s odredbama ovog Zakona. Definirano je da osnivač mora osigurati uvjete za i sredstva potrebna za osnivanje i rad u skladu s Pedagoškim standardima i normativima za osnovnu školu koje donosi Vlada Unsko-sanskog kantona. Jasno su definirane procedure osnivanja i ukidanja javnih i privatnih osnovnih škola i upisa škola u registre.

POGLAVLJE VI. Uloga i obaveze škole (član 50. – 56.)

Ovim poglavljem definirano je da je osnovna škola ustanova u kojoj se odgajaju i obrazuju učenici i redovno prati i vrši procjena njihovog obrazovnog napretka, kako bi im se osiguralo obrazovanje koje odgovara njihovim potrebama i mogućnostima. Naglašena je uloga škole da svoju ulogu ostvaruje u okruženju koje je sigurno i nediskriminirajuće i u kojem ne postoji bilo koji oblik zastrašivanja, zlostavljanja, fizičkog kažnjavanja, vrijeđanja, ponižavanja i degradiranja. Istaknuta je zabrana diskriminacije, pružanje jednakih šansi, partnerstvo škole i zajednice. Utvrđeno je da se sva pitanja funkcija i aktivnosti škole reguliraju pravilima škole. U ovom poglavlju naglašava se zabrana djelovanja političkih stranaka u školama i korištenje školskog prostora u te svrhe, te autonomija škole u skladu s važećim propisima, posebno u pogledu slobode rada nastavnika i primjene različitih nastavnih metoda i oblika rada .

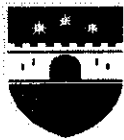
POGLAVLJE VII. Standardi u obrazovanju (član 57. – 69.)

Ovim poglavljem definirano je donošenje i primjena nastavnih planova i programa/kurikulum, godišnjih programa rada i razvojnih planova na osnovi kojih se provodi cjelokupan odgojno-obrazovni rad u osnovnim školama, produženi boravak. Naglašena je obaveza škola da realiziraju važeće nastavne planove i programe. Novinu u ovom poglavlju predstavlja obaveza razvojnog planiranja, odnosno donošenje razvojnih planova škola za period od najmanje pet godina. Razvojno planiranje omogućit će školama da planiraju vlastiti razvoj na osnovu samoevaluacije i utvrđivanja stvarnih potreba okruženja, što će doprinijeti racionalizaciji u oblasti osnovnog obrazovanja. Odredbama ovog poglavlja regulirane su nastavne i vannastavne aktivnosti škola i upotreba udžbenika, odnosno obaveza škola da u nastavnom procesu koriste samo udžbenike koje je odobrilo Ministarstvo.

Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine usvojila je Zakon o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“, broj:88/07) kojim je došlo do formiranja Agencije i istovremenog ukidanja dotadašnjih agencija za uspostavu standarda u obrazovanju. Ovim poglavljem se regulira da je navedena agencija tijelo za uspostavu standarda u obrazovanju.

POGLAVLJE VIII. Prava i obaveze roditelja (član 70. – 75.)

Ovim poglavljem regulirano je da su roditelji osnovni odgajatelji svoje djece, koji svoja prava koja proističu iz te uloge, a tiču se odgoja i obrazovanja i brige za dobrobit djece u procesu odgoja i obrazovanja ostvaruju u skladu sa ovim Zakonom. Roditelji imaju pravo i obavezu osigurati da njihovo dijete bude upisano u školu, da redovno pohađa školu i da surađuje sa školom i nastavnicima u cilju stjecanja obaveznog obrazovanja. Roditelj može

dijete obrazovati u javnoj ili privatnoj školi. U ostvarivanju svojih prava roditelj ne smije ograničiti pravo svoga djeteta na obrazovanje. Roditelj koji ne omogući ili spriječi pohađanje obaveznog obrazovanja svoga djeteta bit će odgovoran za prekršaj za koji nadležni sud može izreći kaznu.

POGLAVLJE IX. Učenici (član 76. – 109.)

Ovim poglavljem regulirana su pitanja koja se tiču upisa u školu, pohađanja nastave, prelaska iz škole u školu, ocjenjivanja, pohvala i nagrada, odgojno-disciplinskih mjera, težih povreda discipline i disciplinskih sankcija prema učenicima, pravo na besplatan prijevoz. Posebno je naglašeno da se disciplinske sankcije protiv učenika poduzimaju samo u slučajevima kad se može očekivati da će se poduzimanjem odgojno-disciplinskih mjera ostvariti cilj odgoja. Posebno je regulirana zaštita prava učenika u slučaju žalbe na zaključenu negativnu ocjenu i izrečenu disciplinsku mjeru premještaja iz odjeljenja u odjeljenje i premještaja u drugu školu. Novinu u Zakonu predstavlja odredba da se učenicima I – V razreda ne može izreći mjera premještaja u drugu školu.

POGLAVLJE X. Nastavnici, stručni suradnici i suradnici u nastavi (član 110. – 123.)

Ovim poglavljem regulirani su opći i posebni uvjeti koje moraju ispunjavati osobe koje se zapošljavaju u osnovnim školama. U pogledu stručne spreme zakonom je regulirano pravo na zapošljavanje i nastavnicima koji imaju završen I, II ili III ciklus studija po bolonjskom visokoobrazovnom procesu. Regulirane su procedure zapošljavanja u javnim osnovnim školama, a značajnu novinu predstavlja odredba da škole imaju obavezu prije raspisivanja konkursa za popunu upražnjenih radnih mjesta, popuniti radna mjesta zaposlenicima odgovarajućeg profila i stručne spreme koji se nalaze na listi tehnološkog viška koju vodi Ministarstvo. Smatramo da ćemo poštovanjem navedenih procedura doprinijeti racionalizaciji i smanjenju broja zaposlenih u javnim osnovnim školama. Ovim poglavljem reguliraju se prava i obaveze nastavnika, pripravnički staž i plaganje stručnog ispita, obavezno stručno usavršavanje i ocjenjivanje rada nastavnika, stručnih suradnika, suradnica i direktora.

POGLAVLJE XI. Nadzor (član 124. – 131.)

Ovim poglavljem definirane su vrste nadzora: nadzor nad zakonitošću rada, inspekcijski nadzor, stručni nadzor i budžetski nadzor, vrednovanje i stručna pomoć, te organi nadležni za vršenje nadzora. Utvrđena je nadležnost prosvjetnih inspektora, Pedagoškog zavoda, i budžetskog inspektora. Regulirana je obaveza podnošenja izvještaja o nadzoru, kao i obaveza škola da omogućće nesmetano vršenje nadzora.

POGLAVLJE XII. Dokumentacija, evidencija i javne isprave (član 132. – 134.)

Ovim poglavljem definirane su obaveze škole u vođenju propisane dokumentacije i evidencije i njenom čuvanju, kao i obaveza izdavanja javnih isprava na osnovi dokumentacije i evidencija koje vodi škola.

POGLAVLJE XIII. Upravljanje i rukovođenje školom (član 135. – 150.)

U ovom poglavlju definirani su organi upravljanja (školski odbor). rukovođenja (direktor). Utvrđene su nadležnosti navedenih organa, sastav, imenovanje, rad i razrješenje školskog odbora, te izbor i imenovanje direktora, poslovi koje obavlja, prestanak dužnosti, razrješenje, zamjena i suspenzija. U odnosu na prethodni zakon preciznije su definirane sve procedure koje se tiču izbora, imenovanja i razrješenja.

POGLAVLJE XIV. Stručni organi škole (član 151. – 154.)

Ovim poglavljem regulirani su sastav i nadležnosti stručnih organa osnovne škole – nastavničkog i odjeljenjskog vijeća i stručnih aktiva nastavnika.

POGLAVLJE XV. Organiziranje učenika i roditelja (član 156. – 157.)

Ovim poglavljem regulira se sastav, način osnivanja i rad vijeća roditelja i škole i vijeća učenika. Osnivanje i rad vijeća roditelja i škole i vijeća učenika predstavljaju vid demokratizacije i poticanja aktivnijeg angažmana roditelja, koje zakon definiira osnovnim odgajateljima svoje djece i samih učenika u svakodnevnom životu škole i poboljšanju kvaliteta odgojno-obrazovnog rada.

POGLAVLJE XVI. Sindikat škole (član 158.)

Ovim poglavljem regulira se sindikalno djelovanje u osnovnim školama, pravo zaposlenika na sindikalno organiziranje u skladu s propisima i nemiješanje poslodavca u rad sindikata.

POGLAVLJE XVII. Potrebe i interes kantona (član 159.-161.)

Ovim poglavljem reguliraju se pitanja vezana za potrebe i interes Kantona. U skladu sa svojim ustavnim ovlastima, Kanton je dužan osigurati provođenje obrazovne politike koja

će doprinijeti racionalizaciji i poboljšanju kvaliteta odgoja i obrazovanja, uspostavi obrazovnih standarda i mjerenju ishoda. Posebni interes Kantona je osiguravanje svakom

djetetu jednakog prava pristupa i jednake mogućnosti sudjelovanja u odgovarajućem osnovnom odgoju i obrazovanju, bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, u skladu s brojnim međunarodnim i domaćim dokumentima o ljudskim pravima i pravima djece. Interes kantona je i osiguranje i primjena standarda obuke nastavnika i menadžmenta škola u skladu s principima cjeloživotnog učenja. Ovim poglavljem regulirana su i pitanja koja se tiču stjecanja i raspodjele vlastitih prihoda škola i imovine.

POGLAVLJE XVIII. Kaznene odredbe (član 162. – 165.)

U ovom poglavlju regulirana su pitanja koja se tiču kazni za ustanove i odgovorne osobe zbog kršenja odredbi ovog zakona. Zakonom su predviđene kazne za teže i lakše prekršaje. Zakonom su predviđene kazne za nesavjesne roditelje, koji uskraćuju svojoj djeci pravo na obrazovanje, kao i kazne za nastavnike koji drže instruktivnu nastavu uz naknadu za učenike kojima predaju.

POGLAVLJE XIX. Prijelazne i završne odredbe (član 166. – 172.)

U ovom poglavlju propisane su obaveze Vlade i Ministarstva, da u propisanim rokovima donesu podzakonske akte, status zatečenih zaposlenika na radu u osnovnoj školi, stupanje na snagu zakona.

VI NAČIN IZVRŠENJA PROPISA

Za provođenje ovog Zakona potrebno je donijeti određena podzakonska akta, a za koje je nadležno ovo Ministarstvo.

VII OPIS KONSULTACIJA VOĐENIH U PROCESU IZRADE PROPISA

Prilikom izrade Nacrta ovog Zakona isti je dostavljen Ekspertnom timu za kurikularnu reformu Unsko-sanskog kantona koji su dostavili svoje primjedbe i sugestije. Primjedbe se odnose na član 6. koji govori o načelima, primjedba nije uvažena, jer su u navedenom članu jasno pobrojana osnovna načela; primjedba na član 10. nije uvažena jer je bitno da se kod učenika razvija patriotizam i ljubav prema domovini kroz obilježavanje značajnih datuma te očuvanje kulturno-historijske baštine; sugestije vezano za član 57. stavove (1), (5), (10), (11), (13) koje se odnose na kurikulum su prihvaćene; sugestija vezano za član 58. je prihvaćena.